

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за решение на Европейския парламент и на Съвета за създаване на програма за подкрепа на космическото наблюдение и проследяване“

COM(2013) 107 final — 2013/0064 (COD)

(2013/C 327/08)

Докладчик: г-н IOZIA

На 14 март 2013 г. Европейският парламент и на 20 март 2013 г. Съветът решиха, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултират с Европейския икономически и социален комитет относно:

„Предложение за решение на Европейския парламент и на Съвета за създаване на програма за подкрепа на космическото наблюдение и проследяване“

COM(2013) 107 final — 2013/0364 (COD).

Специализирана секция „Единен пазар, производство и потребление“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 27 юни 2013 г.

На 491-вата си пленарна сесия, проведена на 10 и 11 юли 2013 г. (заседание от 10 юли), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 165 гласа „за“, 1 глас „против“ и 7 гласа „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1 ЕИСК признава, че за Европа е важно да има автономна система за космическо наблюдение, за да защитава своите космически инфраструктури и да гарантира сигурността на изстрелванията; Комитетът одобрява инициативата на Комисията, която за първи път разглежда тази тема и предлага решения, за да започне в тази област процес на сътрудничество и интеграция в рамките на Европейския съюз.

1.2 ЕИСК подкрепя идеята на Комисията държавите членки да ѝ представят за одобрение оперативни решения, в случай че в Европа има очевиден интерес по отношение на предвидените качество и количество информация и обмен на знания, по-специално относно методиките и способностите за анализ на данните.

1.3 ЕИСК съзнава, че е трудно да се намерят решения, споделяни от всички държави членки и разглежда предложението на Комисията като първа и важна стъпка към постигане на по-амбициозни цели за съвместна работа. Поради наличието на мощни военни интереси в тази програма е сложно да се създаде обща инфраструктура, която ЕИСК се надява да бъде осъществена възможно най-бързо въз основа на тази инициатива. Ето защо е напълно целесъобразно да се поставят основите на това сътрудничество между граждански и военни власти, в което би трябвало да участва и Европейската агенция по отбрана (ЕАО) и дирекцията за управление на кризи и планиране.

1.4 ЕИСК счита, че е от приоритетно значение финансирането, предвидено за дейността на SST през 7-те години на функциониране на услугата, да се използва за създаване на наченките на независим европейски капацитет, към който би могъл да бъде прехвърлена част от капацитета, който съществува в министерствата на отбраната на държавите членки. Това би могло да се осъществи благодарение на оптични телескопи, каквито вече се използват в Европа (Канарски острови) и изграж-

дането на поне един европейски радар от клас, сходен с тези, с които разполагат отбранителните структури. По този начин би могло да се върви към устойчиво финансиране, чрез което ще могат да се прехвърлят нови способности и умения в гражданската област, за да се подобри качеството на живот на европейските граждани.

1.5 ЕИСК счита, че за 7-те години, предвидени за осъществяване на тази програма, е необходимо, чрез специални предвиждания, да се определи очакваното равнище на услугата от страна на националните партньори по отношение на количеството на данните, които трябва да се предоставят, тяхната типология, честота, качество и достъпност така, че да са на разположение необходимите инструменти за оценка на услугата, както в случая с програмите за научни изследвания на Седмата рамкова програма, в които тези параметри са ясно определени и съгласувани.

1.6 ЕИСК препоръчва критериите за достъп до програмата да останат отворени и да бъдат уточнени по-ясно в текста на член 71 параграф 1 а). От съществено значение е в програмата да бъдат допуснати да участват не само държавите, които вече притежават независим капацитет (например Франция, Германия, Обединеното кралство), а и всички онези, които са в състояние да предоставят на партньорите умения, свързани с обработката на данните. Във връзка с това предложеният текст следва да бъде преразгледан.

1.7 ЕИСК посочва, че всички действия за наблюдение, известни като Система за ситуационно наблюдение на космоса (*Space Situational Awareness*), съдържат освен космическо наблюдение и проследяване (*Space Surveillance and Tracking*) и Космически метеорологични явления (*Space Weather*), свързан с магнитната слънчева активност, и наблюдението на Близки до Земята обекти (*Near-Earth Objects – NEO*).

1.8 По-специално, тъй като се признава, че опасността от слънчевата активност за космическите инфраструктури се равнява, и дори е много по-голяма от тази, която се дължи на ефектите от събития с особено голяма интензивност, ЕИСК счита, че тези два аспекта следва да бъдат наблюдавани едновременно, както първоначално се предвиждаше в определението на SSA, и поради това призовава Комисията да определи пълна и интегрирана рамка на множеството аспекти на защитата на космическите инфраструктури, по-специално заедно с ЕКА, която вече участва в програма за защита от слънчевата радиация. В заключенията на Конференцията за космическото пространство и безопасността, проведена в Мадрид на 10 и 11 март 2011 г. (посочени в оценката на въздействието) е ясно посочен пътят за укрепване на сътрудничеството в тази област между всички заинтересовани участници, по-специално ЕС, ЕКА и държавите членки.

1.9 ЕИСК одобрява предложението на Комисията за укрепване на сътрудничеството със САЩ и с другите държави, проявяващи интерес към общ проект за защита на космическите инфраструктури, който да даде възможност за избягване на опасни и понякога катастрофални сблъсъци с мънички частици, които може да извадят от строя скъп спътник, който е крайно необходим за човешките дейности.

2. Документът на Комисията

2.1 В разглежданото съобщение се предлага създаването на нова европейска програма за космическо наблюдение и проследяване на обекти в земната орбита, а именно КНП (*Space Surveillance and Tracking*).

2.2 Програмата е създадена в отговор на необходимостта от защита на европейските космически инфраструктури, по-специално онези, които съответстват на програмата „Галилео“ и „Коперник“/ГМОСС, но също така и на европейските изстрелвания, защита от рисковете за сблъсък с космически отпадъци.

2.3 В съобщението се определя и правната рамка на програмата и нейната схема за финансиране за периода 2014-2020 г.

2.4 Съобщението е придружено от доклад⁽¹⁾, в който се обсъждат по-специално пет схеми за финансиране и управление на програмата, като се посочват характеристиките, разходите и ползите.

2.5 Действителният законодателен текст се предхожда от доклад, в който се илюстрира контекстът.

2.6 Ориентировъчният размер на цялостното финансово участие на Съюза в изпълнението на КНП възлиза на 70 милиона евро за периода 2014-2020 г.

2.7 Тази цена би могла да покрие приноса за функционирането на датчиците, които вече притежават участващите държави членки (нормално за техните военни структури), и на

услугата за предупреждение, базирана на данни, предоставяни от участващите държави членки и осигурявана от Сателитния център на Европейския съюз.

2.8 Участието в програмата не е задължително и предвижда необходимостта за участващите държави членки да притежават датчици (телескопи, радар), които вече са оперативни, както и необходимите технически и човешки ресурси или подходящите умения в сферата на обработката на данни.

2.9 Според резюмето на оценката на въздействието приложено към предложението проучване на минималните разходи, свързани със събития, предизвикани от сблъсъци на отпадъци с европейски оперативни спътници биха възлизали на 140 милиона евро годишно в Европа, с изчислено нарастване до 210 милиона евро, отчитайки предвиденият растеж от 50 % от услугите, свързани със сателитния сектор, през следващите години. Тези цифри представляват много консервативна оценка и не включват загубите „на земята“, а именно икономическата загуба, дължаща се на прекъсването на услугите, които разчитат на спътникови данни.

2.10 Важно е да се отбележи как почти всички от тези загуби не се пораждат толкова от физическа загуба на спътници, колкото от намаляването на техния оперативен живот в резултат на извършваните маневри с цел избягване на колизии.

2.11 Въпреки че различни държави членки днес имат своя служба за наблюдение, Комисията счита, че участието на ЕС е необходимо, за да се обединят инвестициите, необходими за финансирането на проекта, за да се определят аспектите на управлението и политиката в областта на данните и да се гарантира, че съществуващият и бъдещият капацитет се използват по координиран начин.

2.12 Понастоящем американската Мрежа за наблюдение на космоса (SSN), управлявана от Министерството на отбраната на САЩ, се използва като референция за всички услуги за предупреждение. В този контекст се смята, че сътрудничеството между ЕС и САЩ, основано на наличността на безплатни данни от САЩ, не е достатъчно, тъй като те не са достатъчно прецизни и са обект на управление, върху което ЕС все пак не може да има контрол.

2.13 Затова въвеждането на тази услуга би отговорило на стратегията за независимост на Европа в области, които се определят като критични, и в частност в достъпа до космоса.

2.14 Понастоящем в Европа се оценява, че 65 % от сензорите за спътници в ниската околоземна орбита са цялостно или частично управлявани от институции, свързани с отбраната⁽²⁾.

2.15 Смята, че Европейската космическа агенция (ЕКА) не е подходящата агенция за прилагането на подобна програма, тъй като не е оборудвана, за да обработва данни от поверителен характер, като например онези, които произлизат от датчиците, управлявани от военните структури.

⁽¹⁾ Работен документ на службите на Комисията – Оценка на въздействието, SWD(2013) 55 final.

⁽²⁾ *Study on Capability Gaps concerning Space Situational Awareness* (Проучване на пропуските в капацитета, свързани със ситуацията в космическото пространство), ONERA, 2007 г.

2.16. Европейският орган, който следва да се занимава с оперативните дейности, свързани с координирането, би трябвало да бъде Сателитният център на Европейския съюз (EUSC) – агенция на Съюза, създадена със Съвместно действие на Съвета от 20 юли 2001 г., която предоставя информационни услуги и продукти, свързани с геопространствени образи, с различни нива на класификация за потребителите в гражданската и военната сфера. EUSC би могъл да улесни предоставянето на услуги за КНП и ще участва (в сътрудничество с участващите държави членки) в създаването и функционирането на системата за КНП, каквато е една от целите на програмата за подкрепа на КНП. В настоящия момент обаче статутът на този орган не предвижда никаква намеса в областта на КНП.

2.17. Предвижда се, че за управлението на програмата ще е необходимо шатно разписание от 50 души (включително човешките ресурси, които предоставят на разположение участващите държави членки, EUSC и Комисията).

3. Общи бележки

3.1. ЕИСК счита, че в предложението не се предвижда създаване на достатъчно инструменти и компетенции на европейско равнище за събиране и анализ на данните и поради това в края на 5-годишния период на финансиране на тази програма Европа отново ще се окаже в същото положение както 5 години преди това и затова вероятно ще трябва да поднови това споразумение, за да гарантира, че ще продължи да получава данните от страна на отбранителните структури на участващите държави членки.

3.2. В рамките на предложеното финансиране със 70 милиона евро не се определят изисквания по отношение на достъпността, качеството и актуалността на данните, които трябва да бъдат предоставяни от националните структури. Това ще стане възможно, едва когато Комисията публикува актовете за изпълнение, които трябва да бъдат изготвени.

3.3. Тъй като държавите членки считат, че ЕКА не предлага достатъчни гаранции за обработката на поверителните данни, за тази цел трябва да се определи Сателитният център на Европейския съюз. Следва обаче да се отбележи, че на равнище държави членки, държавите, които разполагат с услуга за наблюдение и проследяване (като Обединеното кралство, Франция и Германия), я осъществяват в рамките на сътрудничество между космическите агенции и на отбраната, което ни кара да мислим, че на практика този вид сътрудничество между космически агенции и отбраната е ефикасно. Не е ясен обаче мотивът за изключването на ЕКА от услуга от този вид, още повече, че тя вече участва в световна услуга за предупреждение и управление на бедствия, а именно *International Charter on Space and Major Disasters*.

3.4. Програмата за КНП е един от трите елементи на подготвителната програма за информация относно състоянието на космическата среда (SSA), която се осъществява по предоперативен начин от ЕКА от 2009 г. насам; останалите две са Метеорологичните условия в космоса (*Space Weather*) и Обекти в близост до Земята (*Near-Earth Objects*).

3.5. Подготвителната програма SSA на ЕКА е финансирана с бюджет от 55 милиона евро. Не е ясно каква е връзката между тези две програми. И най-вече не се разбира как тази услуга на КНП ще може да бъде подкрепена посредством сходна военна услуга, генерирайки и управлявайки предупрежденията, свързани с рисковете, произтичащи на слънчевата активност.

3.6. Полезно е да се сравни сериозността на щетите, предизвикани от сблъсъци с отпадъци, с тази от щети, произтичащи от слънчевата геомагнитна дейност. Според проучване на американската NOAA (Националната администрация за океанографски и атмосферни изследвания) ⁽³⁾ икономическите загуби, дължащи се на влиянието на слънчевите бури върху спътниковите инфраструктури биха били много съществени. През 2003 г. активна слънчева дейност разруши ADEOS-2, японски спътник за 640 милиона долара. През 1997 г. магнитна буря доведе до загубата на телекомуникационния спътник Telstar на стойност 270 милиона долара, а през 1989 г. друга магнитна буря предизвика блекаут в продължение на девет часа в Канада, с щети възлизащи на 6 милиарда долара.

3.7. Смята се, че силна слънчева буря (*solar superstorm*), като тази през 1859 г., днес би предизвикала щети, само тези за спътниците в геостационарна орбита, за 30 милиарда долара, а щетите за електрическата мрежа биха повишили тази цифра до 1-2 трилиона долара, като ще се изискват от 4 до 10 години за пълното функционално възстановяване ⁽⁴⁾.

3.8. Равнището на риска, свързан със слънчевата активност е поне равен на този, който произтича от отпадъците. Счита се обаче, че тези два вида риск трябва да бъдат наблюдавани съвместно, както впрочем беше предвидено на Конференцията в Мадрид през март 2011 г. В съобщението обаче не се уточнява кой ще осъществява оперативна услуга, свързана с предупрежденията за слънчевата активност.

3.9. ЕИСК счита, че в предложението следва да се вземат предвид защитата на европейските космически инфраструктури, включително и допълнителни дейности с цел мониторинг на метеорологичните условия в космоса, и сроковете за осъществяване и интеграцията между двете системи.

4. Специфични бележки

4.1. Член 5.3 предвижда да не се изгражда нов капацитет, но да се ограничим с повторната употреба на тези, които съществуват в държавите членки. Въпреки това в глава 2 на меморандума ясно се заявява, че наличният капацитет не е достатъчен. Изобщо не е ясно обаче какъв тип система по-конкретно се иска да се осъществи, включително в изложението за 5 тип, изброени в приложения доклад (Оценка на въздействието).

4.2. Техническите характеристики на тази система не са ясно дефинирани. Описват се целите, но се препраща към бъдеща дискусия между държавите за определяне на това от какво тя трябва да се състои.

⁽³⁾ *Value of a Weather-Ready Nation* (Стойността на подготвената за времето нация), 2011 г., NOAA.

⁽⁴⁾ Вж.: National Research Council. (2008 г.), *Severe Space Weather Events. Understanding Societal and Economic Impacts: A Workshop Report (Сериозни метеорологични явления в космоса. Анализ на социалните и икономическите въздействия: Доклад от работен селитар)*. Washington, DC, The National Academies Press.

4.3 Връзка между приложение във военната и гражданската сфера. Системата е замислена като гражданска система. По-голямата част от информацията обаче произлиза от военната област. Не съществуват ясни изисквания или протоколи, които да задължават военната област да предоставя тази информация на гражданската. И по този въпрос, в документа, се препраща към бъдещо определяне на проблема.

4.4 Отношения държави членки/ЕС. В предложението се отбелязва, че всички сензори са и трябва да останат в ръцете на отделните държави членки. Не се откриват ясни изисквания, които да гарантират минимално равнище на поток от данни и информация.

4.5 Определение за услугата. В предложението не се дава ясно определение. Не може обаче да се прецени дали то е достатъчно за проектите, определени в програмата.

4.6 В резолюцията от 26 септември 2008 г. „Развиване на европейската космическа политика“ Съветът изтъква необходимостта „да се развие капацитет за отговор на потребностите на европейския потребител от подробна информация относно състоянието на космическата среда“.

4.7 Важно е да се продължи разработването на програмата за КНП, както и на настоящите програми SSA.

4.8 „Показателите за резултатите и за въздействието“ в параграф 1.4.4 са по-скоро тавтологични и допринасят много малко, от оперативна гледна точка, за последващата оценка на ефективността на програмата.

4.9 Освен определението за управление, оперативният модел на системата не е добре дефиниран. Участието на държавите членки не е задължително. Каква е минималната база, за да може услугата да функционира?

Брюксел, 10 юли 2013 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Henri MALOSSE
